

Сава Бјелановић ([Ђеврске](#) , 15. октобар 1850. – [Задар](#) , 2. март 1897) је био политичар, вођа Срба у Далмацији и народни посланик у покрајинском Далматинском сабору.

Сава је рођен у имућној породици од оца Андрије и мајке Ане, кћери Панае Сабљића, српског заступника на првом Далматинском сабору у Задру. У седмој години остао је без оца. У задру је учио основну школу и гимназију на италијанском језику. 1874. године уписао се на правни факултет у Бечу. Тамо је основао ђачко друштво *„Јединство и правду“* и био му је председник. За вријеме Херцеговачког устанка прикупљао је помоћ и покретао бројне акције за помоћ избјеглицама. Након завршетка студија није прихватио судијско мјесто у Босни, које му је понудила Земаљска влада у Сарајеву.

Године 1880. Бјелановић покреће и уређује у Задру *Српски лист*. Кад је забрањен овај српски гласник, 1888. године, Бјелановић га наставља издавати под именом *Српски глас*, који је излазио све до 1905. године. Тиме је српска мисао у Приморију а и много шире имала орган преко којег се ширила. Захваљујући томе, она се конституише и трансформише у Српску странку. Бјелановић је у томе гласнику објављивао своје написе под псеудонимима.

Заступник је у Далматинском сабору у Задру од 1883. године па све до своје смрти. Пропутовао је Црну Гору, Аустрију, Чешку, Угарску, Србију, Италију. Пред смрт (1897) изабран је за српског заступника у Бечком парламенту у изборном котару Шибеник-Скрадин-Книн-Дрниш.

Бјелановић је био и публициста и књижевник. Први новинарски чланак објавио је у Милетићевој *Застави* (1871. године). Кроз писане радове, између осталог, осуђивао је и окупацију Босне и Херцеговине, устао против вјерске интолеранције у Далмацији и др.

Нашу књижевност обогатио је путописима, фељтонима, књижевним рецензијама, освртима у листовима и издањима књига.

Сава Бјелановић је један од оснивача и први предсједник приморске *Српске народне странке*

Сава Бјелановић је чинио велике напоре око подизања и отварања народних основних школа по селима Далматинске загоре. Народна просвјета била је стално у врху његових мисли. Захваљујући њему и његовиј бризи, озидано је неколико основних школа у селима Книнске Крајине, Буковице и Равних Котара. Међу тим школама била је и школа у његовом родном селу, Ћеврскама, која је носила његово име. Школа *Сава Бјелановић* у Ћеврскама запаљена је у септембру 1995. године, након

Олује

и није обнављана од тада.

Умро је у Задру, гдје је и провјео већи дио живота. Сахрањен је у селу *Ћеврске*, на горбљу код православне [Цркве Св. пророка Илије](#)

„Када је смрт отела српком народу неустрашљива борца за права његов Саву Бјелановића, сва штампа српска једнодушно опомену народ наш да је изгубио сина који је стваро епоху у животу народоном. Тада се стадоше повлачити паралеле између оног стања какво је, ступајући на поље јавног рада, затекао у својој постојбини Сава Бјелановић вођ српства у Далмацији, и стања које је остало након смрти његове... На дивном Српском Приморију Јадранског мора против српске свјести не фијуче ханџар, не сева пушка: то је сувишно немоћно оружје за њезино угушивање. На Приморију су се против српске свјести дигли јачи горостаси: Данте и Ариосто, утицај једне велике културе, моћна организације једне силне цркве, сав апарат једне модерне велике државе. Бити и хтети остати Србин на Јадранском Приморију, значило је одрећи се каријере и напретка, спокојна живота и мирна опстанка. Србин - то је било једно исто на Српском Приморију што и непомирљиви противник постојећег стања, државни непријатељ, скоро бунтовник и велеиздајник...“ (*Знаменити Срби 19. вјека*) [1]

Избраник

Сјени Саве Бјелановића

*По благој ноћи, која миром дише, Усамљен лута и погледом блуди, Па чита тајну,
што по небу пише*

Створитељ бића, самрти и људи.

*У даљне сфере, што над смртним стоје, Носи га душа слободна и млада, И рај му
нуди све просторе своје*

И вјечно царство љубави и склада.

Он је избраник. На његову челу Божанска мисао записана стоји, Он напријед
ступа у борби и дјелу, Небеску мисао да с људима споји.

Као тресак грома над пороком људи, Његова ријеч диже се и звони, Па гдје је
тама – тамо свјетлост буди И са јасног сунца црни облак годни.

И многа лета кад доврше путе, Његова мисао живеће и сјати, У страшном часу,
посред борбе љуте Спутаноме робу нове силе дати!

Мостар, 1897.

Алекса Шантић

Сава Бјелановић

Није умро Саво – Само се успав'о. Што је духом сеј'о Не боји се града. Јер
благослов Божији На њиву му пада.

Јован Јовановић Змај

Референце

1. Јован Радојчић, *Срби западно од Дунава и Дрине* – биографије (1. том, стр.

350-352); Нови Сад: Прометеј (2009), ISBN 978-86-515-0315-6

Спољашње везе

[Марко Цар – Сава Бјелановић – Један поглед на писца](#)